

TARTU ÜLIKOOL

INNOVATSIOONIPOLIITIKA VALIKUD VÄIKERIIGI TEADMUSMAHUKA MAJANDUSE KUJUNDAMISEL

Urmas Varblane

Tallinn, Vaim ja Võim IV, 16.06.2026

An illustration of a forest scene. On the left, a brown owl with large eyes is perched on a branch of a tree. In the foreground, a green snake with a lighter underbelly is coiled on the ground, looking towards the right. On the right, a large green frog with dark spots is sitting on the ground, looking towards the snake. The background shows a blue sky with a pale moon and some foliage.

Õpi lendama

Väikeriigi paradoks

Väikeriigi suurim nõrkus ja suurim tugevus tulenevad samast allikast – tema väiksusest.

Väiksus kui nõrkus: piiratud inimvara; vähene kapitali kättesaadavus; väike siseturg; kitsam teadus- ja innovatsioonibaas.

- vähendavad mastaabisäästu, raskendavad suurte tehnoloogiliste/tööstuslike projektide elluviimist.

Väiksus kui tugevus: lühikesed ja tihedad võrgustikud; kiirem teadmiste liikumine organisatsioonide vahel; suurem institutsionaalne paindlikkus; kiirem õppimis- ja kohanemisvõime.

Kui suured riigid saavad oma konkurentsieelise rajada mastaabile, siis väikeriigid **peavad selle asemel tuginema õppimiskiirusele, rahvusvahelistumisele ning piiratud ressursside strateegilisele koondamisele.**

Strateegiline järeldus – mitte maksimeerida ettevõtete arvu, vaid suurendada nende võimet kiiresti kasvada ja rahvusvaheliselt konkureerida. Selleks tuleb samaaegselt: tugevdada juhtimisvõimekust, inimvara, pikaajalise kapitali kättesaadavust ning teadmussiiret teaduse ja ettevõtluse vahel.

Väikeriigid ei konkureeri maailmas ressursside mahu, vaid õppimiskiiruse, paindlikkuse ja võrgustike kvaliteedi kaudu.

2025. aasta Nobeli majanduspreemia laureaadid (2025) Joel Mokyr (Northwestern University, USA), Philippe Aghion (Collège de France, INSEAD) ja Peter Howitt (Brown University, USA)

Miks on nende töö oluline Eestile?

- Mokyri ideed (*A Culture of Growth*) rõhutavad, et **haridus, teaduse väärtustamine ja kultuuri avatus uutele ideedele on majanduse pikaajalise arengu eeltingimus.**
- Aghioni ja Howitti teooriad tuletavad meelde, et **liigne turu kontsentratsioon, vähene konkurents või ebaühtlane ligipääs kapitalile võivad luua „klaaslae”, mis piirab ettevõtete ja inimeste potentsiaali.**
- Eesti majandusteadlastele ja poliitikutele on nende töö meeldetuletus, et **püsiv majanduskasv nõuab nii innovatsiooni toetavat kultuuri kui ka konkurentsi ja avatust, mis lubab uutest ideedest päriselt kasu saada.**

Teadmuspõhine majandus

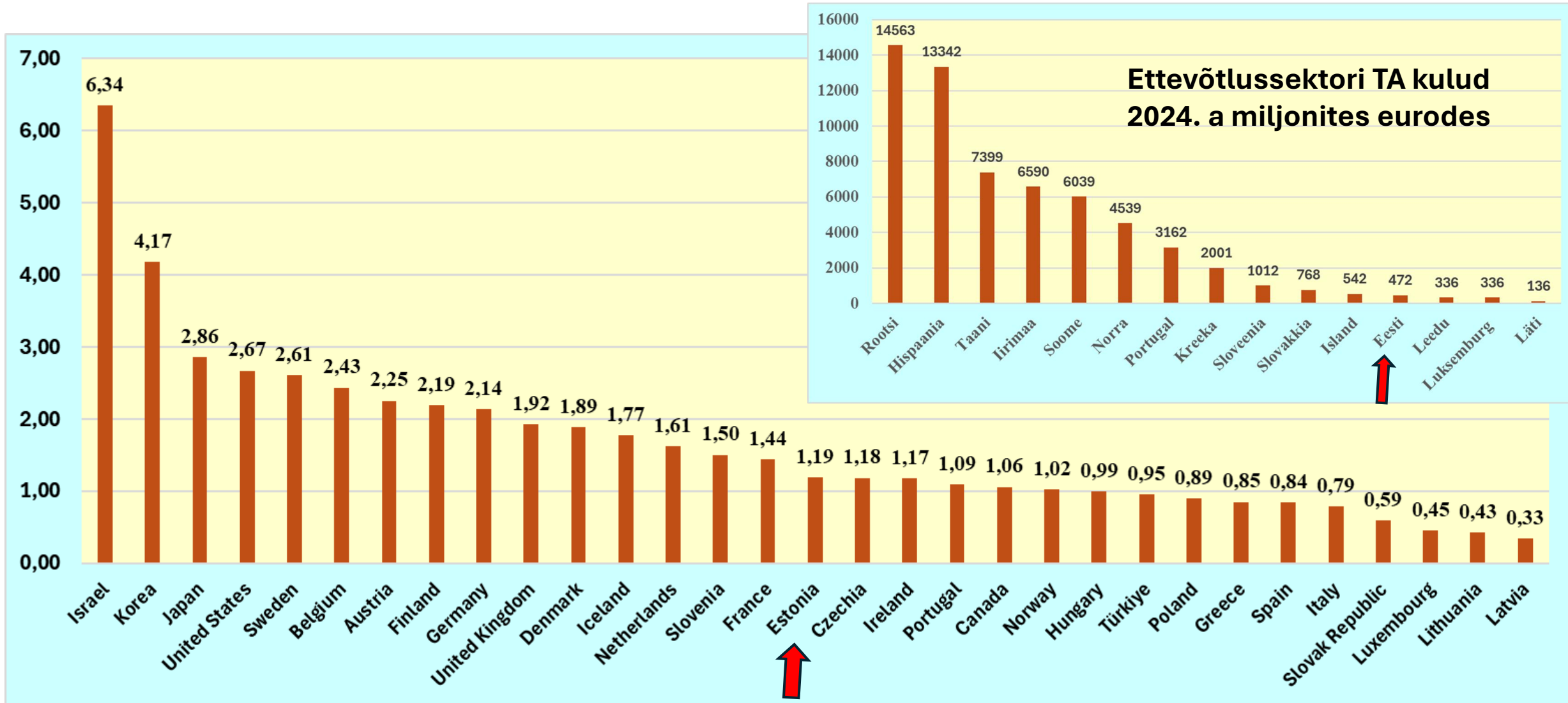
Kõige olulisem vara kaasaegses majanduses on teadmus ja kõige olulisem protsess on õppimine (B.A.Lundvall,1992)

Teadmuspõhine majandus (*knowledge-based economy*) tähendab, et:

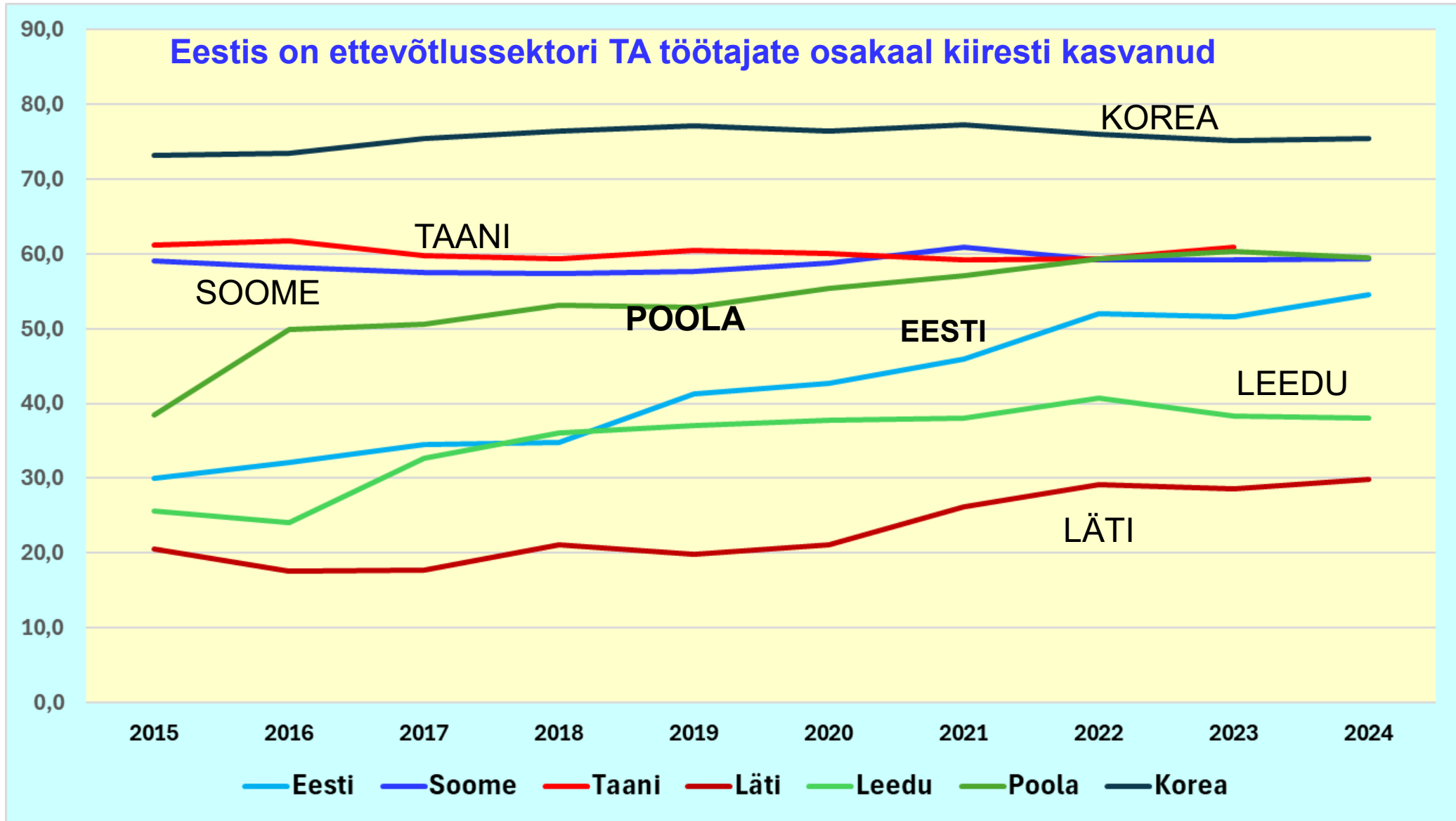
- väärtustakse uut teadmust
- suur osa lisandväärtusest põhineb teadmistel, mitte füüsilistel ressurssidel;
- ettevõtted investeerivad pidevalt õppimisse ja innovatsiooni;
- tööjõu kvalifikatsioon kasvab;
- teadusasutuste ja ettevõtete vahel toimub aktiivne teadmussiire;
- majanduse struktuur liigub kõrgema lisandväärtusega tegevuste suunas

Teadmuspõhine majandus ei teki üksikute innovatsiooniprojektide tulemusena vaid ühiskonna struktuurses muutuses

Ettevõtlussektori teadus ja arenduskulud 2024. a OECD riikides (protsendina SKPst)

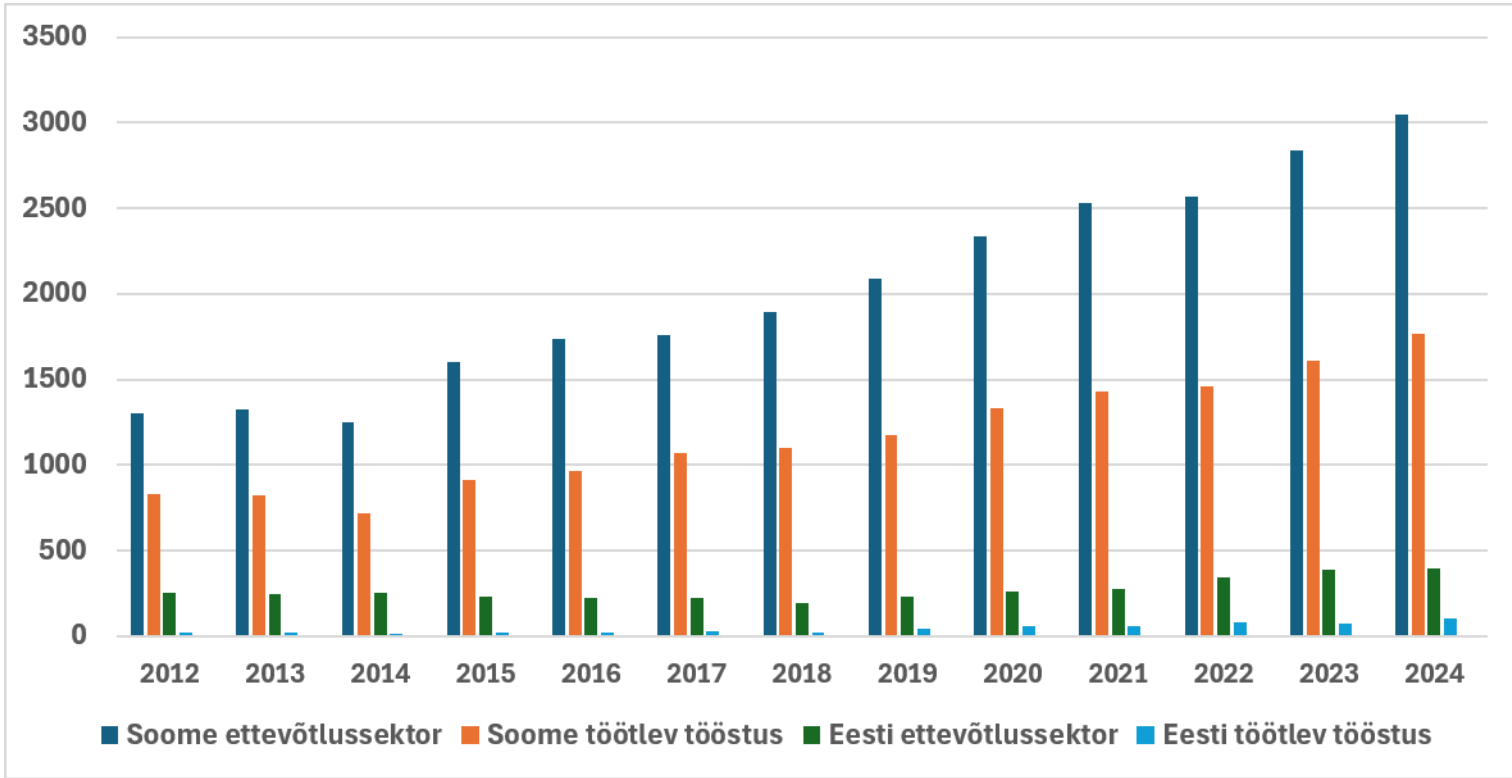

Ettevõtlussektoris hõivatud TA töötajate osakaal kogu riigi TA töötajatest 2015–2024 (protsentides, OECD 2026)

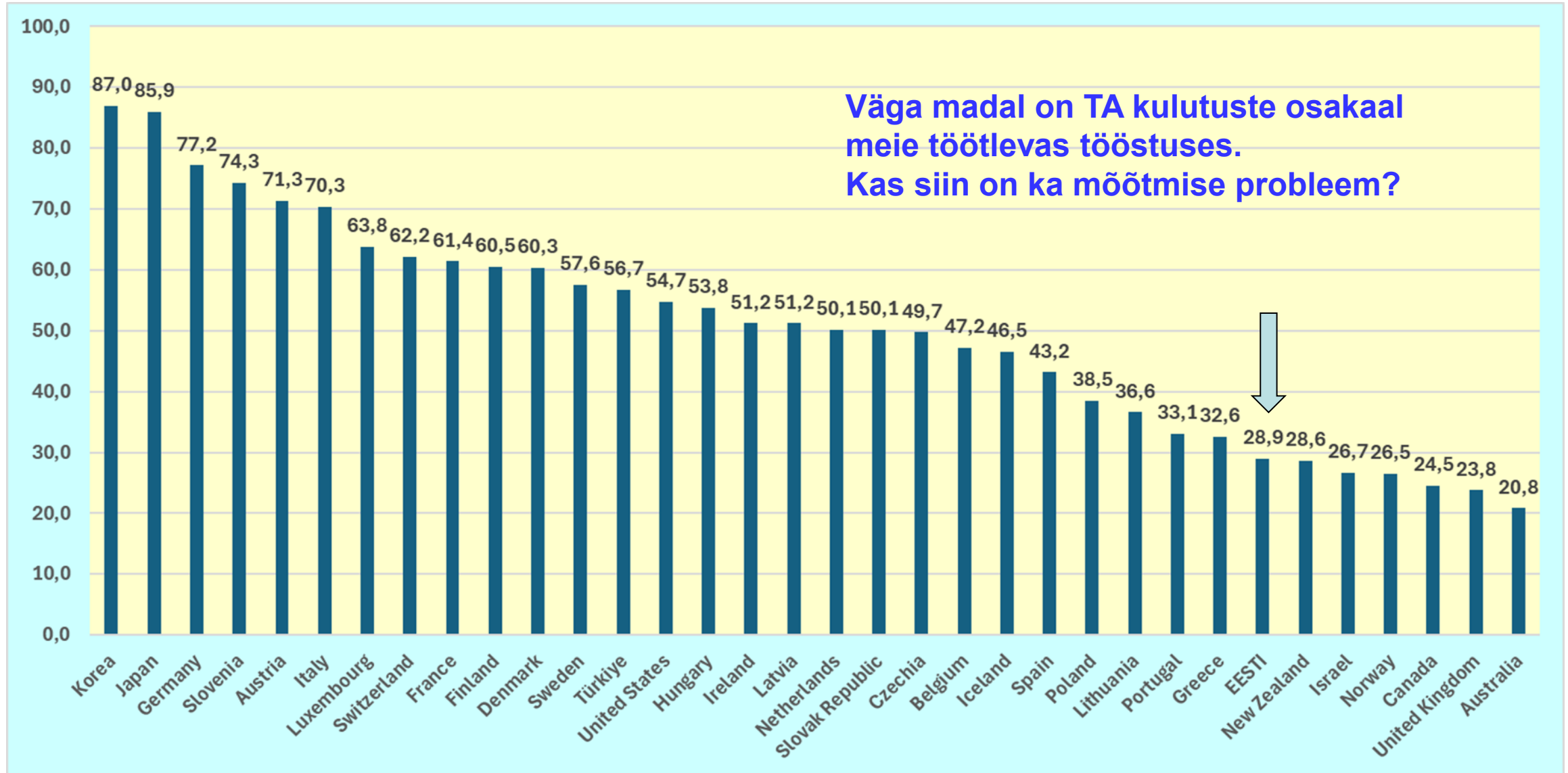
Doktorikraadiga teadus-ja arendustöötajate arv Eestis ja Soomes 2012–2024 (ettevõtlussektoris kokku ja töötlevas tööstuses)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Kasv korda 2024/2012
Soome ettevõtlussektor	1306,3	1327,6	1247,2	1602,6	1738,8	1757	1898,4	2092,9	2336,3	2533,7	2570	2841,9	3046,3	2,33
Soome töötlev tööstus	832,2	827,7	718,5	913,4	964,7	1068,6	1097,9	1178,6	1334,7	1432,9	1458	1612,6	1765,8	2,12
Eesti ettevõtlussektor	255	248	254	236	222	226	192	231	265	275	348	387	400	1,57
Eesti töötlev tööstus	26	22	18	20	22	31	24	44	60	57	85	76	106	4,08

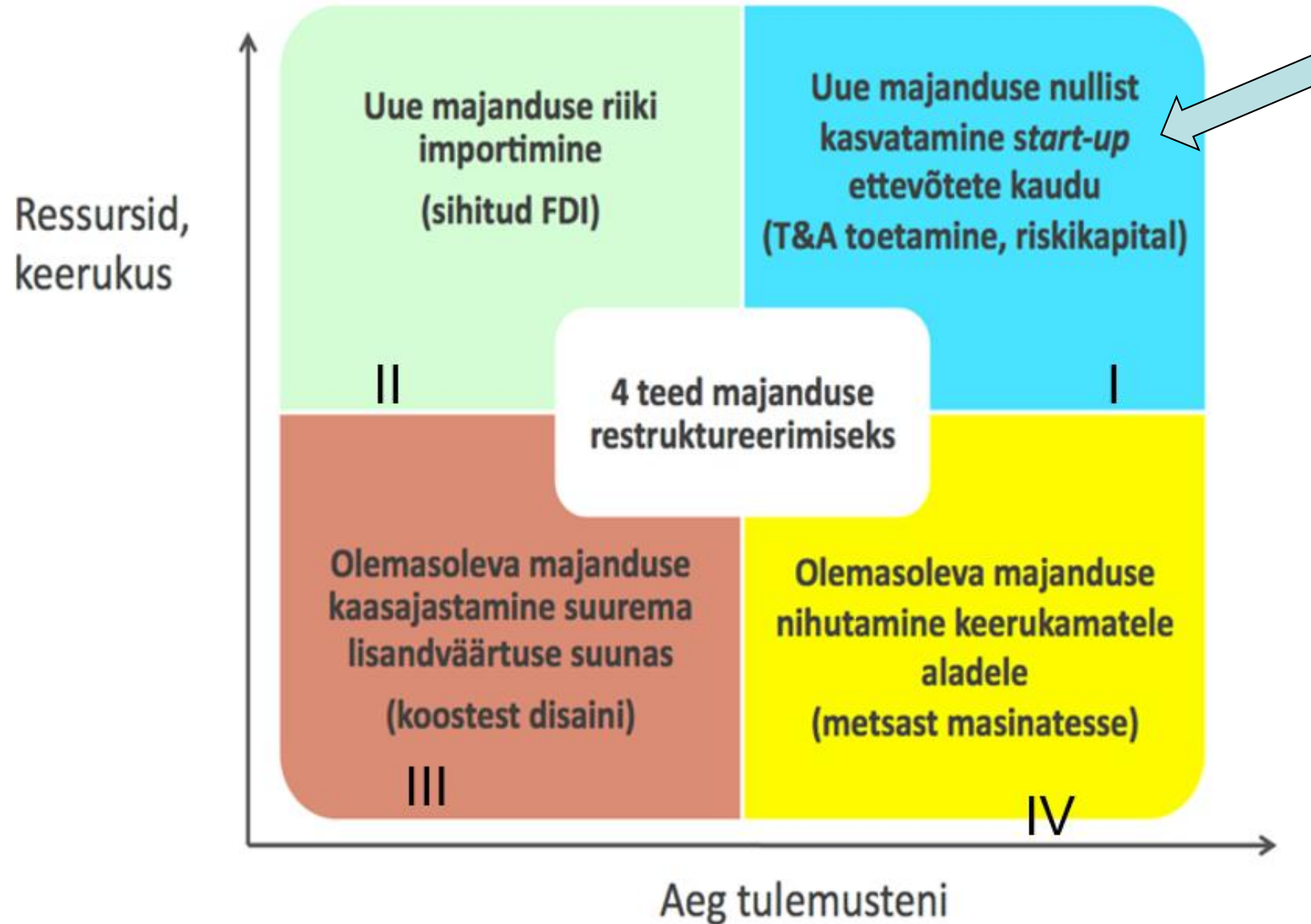

2024.a.
Soome ettevõtlus-
sektoris oli 7,16
ja
töötlevas tööstuses
17 korda rohkem
doktorikraadiga TA
töötajaid kui Eestis

Töötleva tööstuse osa riigi ettevõtlussektori poolt tehtud TA kulutustest 2024. a (%) (OECD, 2026)

Majanduse kaasajastamise teed

UP Catalyst OÜ – laborist turule teekond

- asutati 2019. a. Tartu ülikooli hargettevõtte (spin-off)
- asutajad läbisid TÜ *eelinkubatsiooni programmi „Teadusest äriks!“*
- osalesid *Nordic Pitch Match Science to Business sTARTUp Day 2021*
- *Stage TWO - pan-European competition for the best startups* Saksamaa (Aacheni TÜ)
- 2022. a - kuulub *UniTartuVentures portfelli*
- missioon saada esimeseks ja juhtivaks Euroopas tööstuslikus mahus jätkusuutlike süsiniknanomaterjalide ja grafiidi tootjaks
- 2024. a Euroopa Investeerimispank andis kuni 18 miljonit eurot riskikapitalilaenu.
- *EU Critical Raw Materials Act* - tunnustatud strateegiline projekt
- Uus tootmishoone Maardus - kaks tööstuslikku reaktorit, mis suudavad toota kuni 1,6 kilotonni süsinikmaterjale aastas, muutes UP Catalysti maailma suurimaks roheline grafiidi tootjaks
- koostöö Soomes Oulun Energia Group-iga – 2031 tehas valmis
- Oulu 10.06.2026 **Business Finland granted UP Catalyst a EUR 47 million tax credit as part of the investment credit scheme for large investments aimed at a climate-neutral economy,**

Lühike ülevaade innovatsioonipoliitika kolmest põlvkonnast

1. Lineaarne „teadusest lähtuv” innovatsioonimudel (*Science and Technology Policy*) alates 1945. a.

- **Fookus:** teadus- ja arendustegevuse pakkumine, alusuuringud ning lineaarne „science push” lähenemine.
- **Põhjendus:** usuti, et riiklik teadusrahasutus viib automaatselt innovatsiooni, majanduskasvu ja ühiskondliku heaolu suurenemiseni. **turutõrked**
- **Peamised tunnused:** ülalt-alla poliitikakujundamine, suured investeeringud ülikoolidesse ja teadusasutustesse, sageli rõhuasetusega kaitse- või kõrgtehnoloogiasektorile.

2. Riigi innovatsioonisüsteemid (alates 1980.a lõpust)

- **Fookus:** teadustulemuste kommertsialiseerimine, koostöövõrgustikud ja interaktiivne õppimine.
- **Põhjendus:** innovatsioon ei ole lineaarne protsess, vaid kujuneb ettevõtete, ülikoolide ja valitsuse keerulise vastastikuse mõju tulemusena. **süsteemitõrked**
- **Peamised tunnused:** riikliku innovatsioonisüsteemi ülesehitamine/tugevdamine ületamaks lõhe teaduse ja turu vahel. Suurt tähelepanu pööratakse tehnoloogia levikule, klastritele ja vahendusorganisatsioonidele.

3. Missioonipõhine- ja suurte siirete innovatsioonipoliitika **suured siirded**

- **Fookus:** suurte ühiskondlike väljakutsete (*grand challenges* – nt. roheüleminek jne) lahendamine ja süsteemsete muutuste saavutamine.
- **Põhjendus:** innovatsioon peab olema suunatud ühiskondlike probleemide lahendamisele, mitte üksnes majanduskasvu toetamisele.
- **Peamised tunnused:** missioonipõhine innovatsioonipoliitika, kodanikuühiskonna kaasamine ning pikaajaliste, valdkondadevaheliste ja süsteemsete muutuste toetamine (nt ELi programm Horizon 2020).

Väikeriigi innovatsioonipoliitika põhimõtted

- 1. Inimvara on peamine strateegiline ressurss.**
- 2. Innovatsioonipoliitika eesmärk peab olema majanduse struktuurne muutus, mitte üksikute projektide toetamine.**
- 3. Riigi roll on luua keskkond, kus ettevõtted suudavad teadmisi luua, omandada ja rakendada.**

Väikeriigi areng sõltub uute teadmiste **loomise, omandamise, levitamise ja rakendamise süsteemi kvaliteedist**. Just see süsteem määrab, kas riik liigub ressursi- ja tööjõupõhisest majandusest teadmuspõhise majanduse suunas.

Väikeriigi tähtsaim rikkus on inimvara

- Edukaid väikeriike (Soome, Taani, Iirimaa, Singapur, Iisrael, Šveits) ühendab väga tugev investering inimvarasse
- **Väikeriik ei saa endale lubada, et märkimisväärne osa elanikkonnast jääb madalate oskustega**
- Väikeriigi innovatsioonipoliitika alus peaks olema kõrgetasemeline **haridussüsteem** (kõrge kvaliteediga üldharidus; tugevad ülikoolid, tugev STEM-valdkond; probleemilahendamise ja loovuse arendamine; elukestev õpe).
- **Eesti kui väikeriigi puhul muutub rändepoliitika ka innovatsioonipoliitikaks**
- **Avatus talentide ligimeelitamisele**
  - . välismaise kogemuse kaasamine läbi spetsialistide rakendamise ettevõtlusse
  - . teadlaste rahvusvaheline mobiilsus;
  - . eestlaste diasporaa kasutamine

Võimestav riik vs. arendav riik

- **Kas Eesti on võimestav (*enabling*) riik?**
- Eesti on liikunud osaliselt strateegilisema lähenemise suunas: nutika spetsialiseerumise strateegia, rohepööre; tehisintellekti arendamine; kaitsetööstus.
- **EESTI (*enabling state*): loob võimalused; ettevõtted otsustavad; riik sekkub suhteliselt vähe.**
- **SINGAPUR (*developmental state*): riik otsustab prioriteetsed valdkonnad; suunab suuri investeeringuid; koordineerib ettevõtete, teaduse ja avaliku sektori tegevust.**
- Eesti paikneb täna kusagil kahe mudeli vahel:
- võimestav riik ← Eesti → arendav riik
- Eesti on liikunud veidi paremale poole ehk strateegilisema innovatsioonipoliitika suunas.
- **Kas väikeriik saab jääda täielikult tehnoloogiliselt neutraalseks või peab ta üha enam tegema strateegilisi valikuid?**

Väikeriikide innovatsioonipoliitika

- **Pole olemas ühte universaalselt optimaalset innovatsioonipoliitikat**
- Väikeriigid lahendavad innovatsioonipoliitika dilemmasid erinevalt (sõltuvad institutsionaalsest võimekusest, senisest arengurajast, majandusstrateegiast).
- **Eesti** rõhutab paindlikkust, ettevõtlikkust ja tehnoloogilist neutraalsust.
- **Singapur** toetub tugevale riiklikule koordineerimisele ja valdkondlikule sihtimisele.
- **Irimaa** innovatsioonisüsteemi keskmes on välismaised otseinvesteeringud ja globaalsed võrgustikud.
- **Taani** ühendab missioonipõhise innovatsioonipoliitika koordineeritud juhtimise ja tugeva heaoluriigiga.
- **Tõhus innovatsioonipoliitika ei kõrvalda vastuolusid, vaid tasakaalustab neid** viisil, mis vastab riigi arengukontekstile ja strateegilistele eesmärkidele.

Tehnoloogiline neutraalsus vs. valdkondlik sekkumine

Kas riik peaks „mitte sekkuma ja usaldama turgu” või „aktiivselt suunama innovatsiooni kindlatesse suundadesse”?

Neutraalsuse eelised:

- Vältib „vale tehnoloogia” toetamist (nt kui riik panustab kaotajasse)
- Säilitab konkurentsi ja innovatsiooni mitmekesisuse
- Vähendab poliitilist kallutatust ja lobitööst tulenevaid riske

Puudused:

- Võib olla liiga passiivne strateegiliste valdkondade puhul (nt AI, rohetehnoloogiad)
- Ei pruugi lahendada suuri ühiskondlikke väljakutseid piisavalt kiiresti
- Turg üksi ei pruugi investeerida piisavalt kõrge riskiga või pikaajalistesse innovatsioonidesse

KOKKUVÕTTEKS Väikeriikides lahendatakse dilemma hübriidmudeliga, kus: säilitatakse avatud ja neutraalne üldraamistik, tehakse valikulisi panuseid kitsastes niššides, kasutades paindlikke ja rahvusvaheliselt koordineeritud poliitikaid

Küsitakse sealjuures – **Kus tekib rahvusvaheliselt kasvav nõudlus?**

Millistes valdkondades on olemas teaduslik baas? Millistes valdkondades on olemas ettevõtluskompetents?

VÕI vaatame hoopis teisiti, millistes kohtades tekitame vajalikke võimekusi, kombineerime erinevaid võtmetehnoloogiaid ja saame luua tulu mitmes valdkonnas (*dual use*)

Väikeriikide innovatsioonisüsteemi kõige alahinnatum nõrkus

Innovatsioonipoliitika debatt harilikult küsimuse ümber: **kuidas saada rohkem insenere ja teadlasi?**

sageli on tegelik pudelikael hoopis küsimus: **kes oskab teadmised luua äri?**

Innovatsiooniprotsessis on kaasatud vähemalt neli erinevat kompetentsi:

- 1. teadmiste loomine** (teadlased),
- 2. tehnoloogia arendamine** (insenerid),
- 3. ärimudelite loomine** (ettevõtjad),
- 4. turule viimine ja skaleerimine** (müügi- ja juhtimiskompetents).

Eestis on viimase 20 aasta jooksul väga palju räägitud kahest esimesest, märksa vähem kolmandast ja neljandast.

Väikeriigi paradoks – STEM keskse mõtteviisi piiratus

STEM (science, technology, engineering, medicine)

- Väikeriigis on STEM-kompetentsi arendamine tegelikult lihtsam kui maailmatasemel ärikompetentsi loomine. MIKS?

Matemaatika, füüsika, programmeerimine on universaalsed (**ilmutatud teadmused** - *codified knowledge*);

Rahvusvaheline müük, globaalne turundus, riskikapitali kaasamine ja ettevõtete skaleerimine on tugevalt kogemuspõhised oskused (**ilmutamata teadmused** – *tacit knowledge*). Neid ei saa õppida ainult õpikust.

Just siin tekib väikeriigi probleem. Kui Eesti turg on väike, siis **kui palju inimesi üldse saab omandada kogemuse, kuidas üles ehitada või juhtida 500 miljoni euro suurust ettevõtet?** *Väga vähe.*

Innovatsioonipoliitika fookus peaks liikuma laborist turule

- Eesti järgmise kümnendi innovatsioonipoliitika üks suurimaid väljakutseid:

Probleem ei ole enam niivõrd teadmiste loomine kui teadmiste majanduslik rakendamine.

- Me oleme viimase 25 aastaga investeerinud märkimisväärselt teadusvõimekusse. Järgmise etapi küsimus on:

START UP => SCALE UP

- kes oskab need teadmised muuta toodeteks?
- kes oskab need müüa maailmaturul?
- kes oskab ettevõtte kasvatada 50 töötajalt 500 töötajani?
- kes oskab kaasata 100 miljonit eurot kasvukapitali?

Need on valdavalt majanduslikud ja juhtimisalased kompetentsid

- Provokatiivne tees: **Eesti jaoks võib järgmise arenguetapi kõige suurem puudujääk olla mitte STEM-inimeste, vaid tehnoloogiamaaklerite (*deep tech business brokers*) puudus.**
- Kes mõistavad piisavalt tehnoloogiat, intellektuaalomandi peensusi, valdavad maailmatasemel strateegilist mõtlemist, rahvusvahelist müüki ja ettevõtete skaleerimist. **Just sellised inimesed määravad, kas teadussaavutusest saab miljardiettevõtte.**

Kuidas teha nii, et selle ettevõtte käive poleks mitte 2,6 miljonit eurot (prognoos 2026. a) vaid 10 või 100 korda suurem?

11 May 2026 15:47

Täna oleme ainus Põhja-Euroopa ettevõtte, mis tegeleb segaplastjäätmete ümbertöötlemisega. Meie aastane tootmiskaht on 5000 tonni ja eesmärgiks on suurendada aastast tootmiskahtu 10 000 tonnini.

Eesti ettevõtte võitis Euroopa ringmajanduse innovatsiooniahinna

Ettevõtte tegutseb Kesk-Eestis, tootmispinnad asuvad Tarbja külas.

Eesti ettevõtte võitis Euroopa ringmajanduse innovatsiooniahinna

TALLINN, 11. mai, BNS – Paide lähedal tegutsev Neular OÜ võitis Amsterdams toimunud Plastics Recycling Awards Europe 2026 konkursil aasta ehitus- ja konstruktsioonitoote auhinna.

Eesti ettevõtte toodab taaskasutatud plastmaterjalist vastupidavaid ehitusmaterjale ning konkureeris selliste tööstushiidudega nagu ALDI, Bosch, Borealis ja Parmalat.

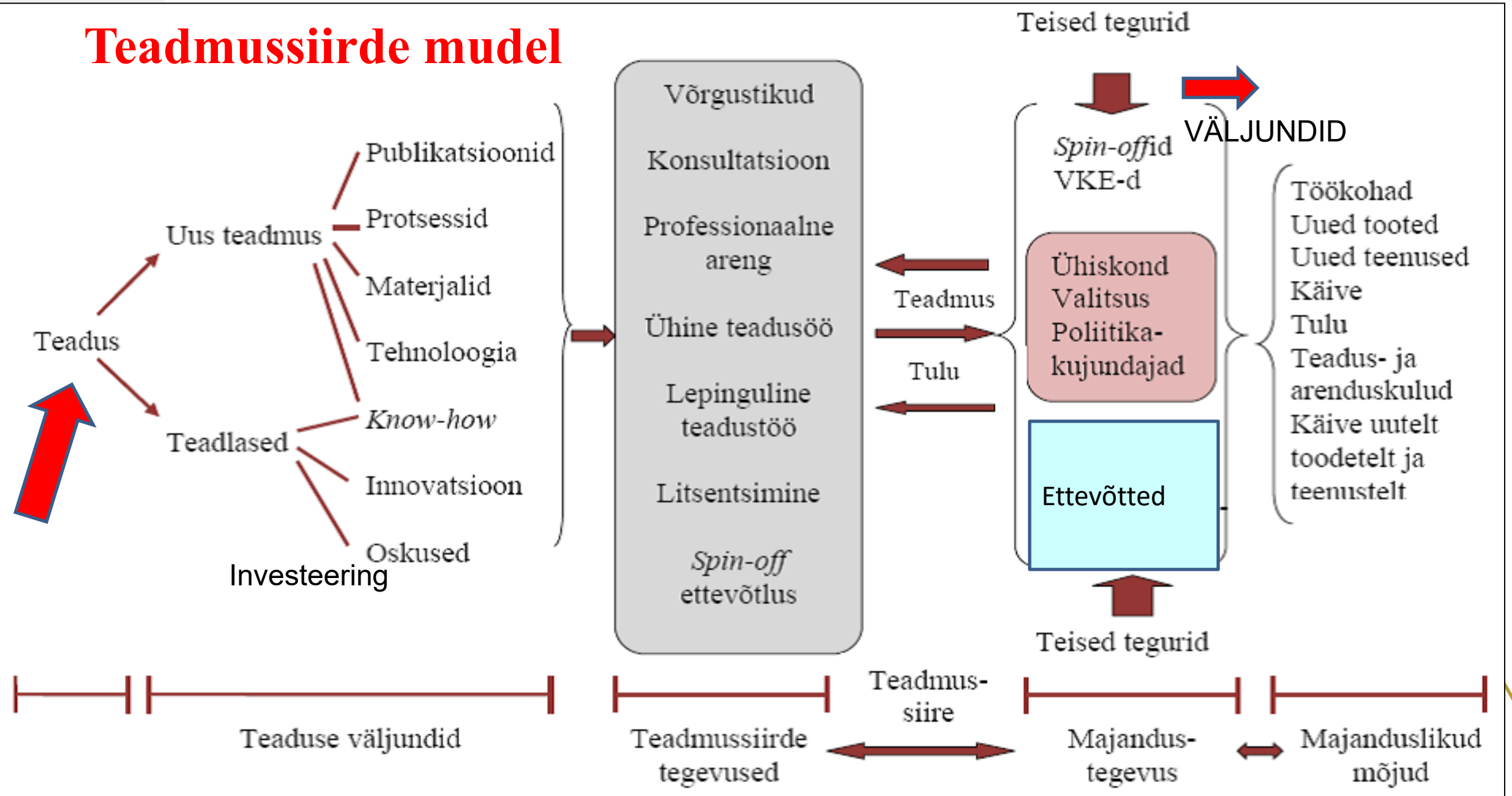
Auhinna korraldajate sõnul paistis Neular silma just oma lahenduse praktilise turupotentsiaali poolest. "Žürii tõstis esile lahenduse tugeva turupotentsiaali, näidates, kuidas taaskasutatud plast sobib hästi ka nõudlikes ehituslahendustes," märkisid korraldajad võidutööd kommentaarides.

Ettevõtte juht ja omanik, Ilo Rannu on auhinnatud tootesarja idee ja patenteeritud tehnoloogia autor ning olnud tootearendusprotsessi vedaja. "Meie jaoks on see väga suur tunnustus ja eelkõige kinnitus, et teeme õiget asja," ütles Ilo Rannu.

"Sama auhinna erinevates kategooriates olid võistlustules rahvusvahelised kontsernid, kellel on ainuüksi arendustiimid mitmekümmeid kordi suuremad kui terve Neular. See näitab, et ka Eestis tegutsedes oleme oma tootearendusega suures konkurentsisis," lisis Rannu.

Teadmussiirde mudel

Kokkuvõtteks

- **Hoida pikaajalist järjepidevust – väärtustades ühiskonnas uut teadmist**
- **Hübriidmudel – avatud ja neutraalne üldraamistik koos valikutega**
- **Riik kui innovatsiooni tellija**
- **Suurem rõhk turule viimisele ja skaleerimisele**
- **Vähendada killustatust**
- **Arendada ja tugevdada RUP-i (Rakendusuringute programm)**
(ekspertpaneelidesse tugevam rahvusvahelise äri kompetents, rahastusvõimalused pärast RUP-i, laenukäendused)
- **Rahvusvahelisele kogemusele tuginev tehnoloogia maaklerite ettevalmistus**
- **Rahvusvahelistumine ja rahvusvaheline kogemus läbivalt innovatsioonisüsteemi**
- **Rändepoliitika on ka innovatsioonipoliitika**

Riiklik partnerluskava 2028–2034 ehk Eesti riigiplaan

Euroopa Liidu uue rahastusperioodi 2028–2034 jooksul Eestile eraldatava 6,483 miljardi euro ja sellega kaasneva Eesti poolse rahastuse (2 kuni 3 miljardit?) kasutamise/jaotamise otsustamine

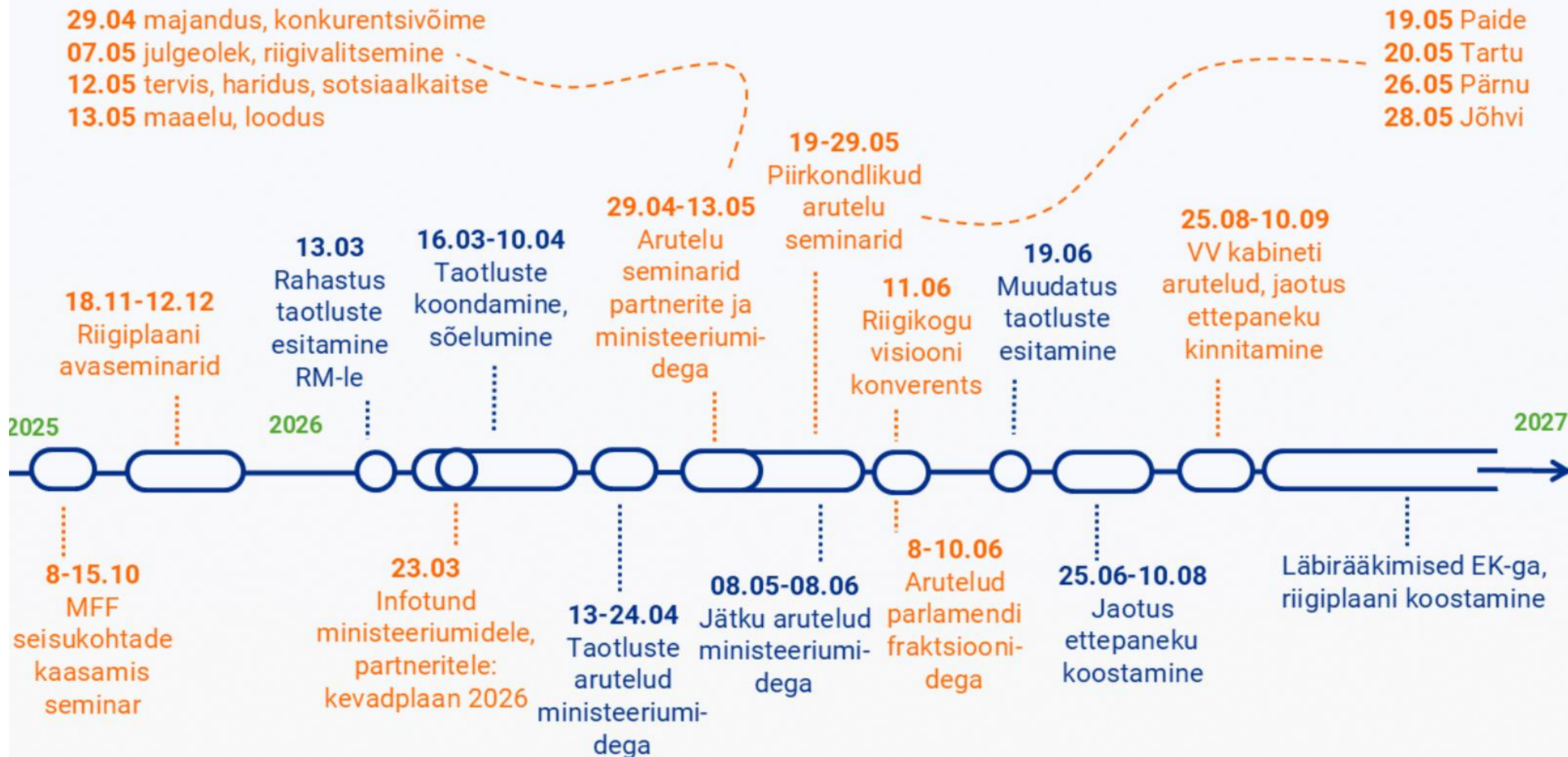
<https://www.fin.ee/riigi-rahandus-ja-maksud/valistoetused/riiklik-partnerluskava-2028-2034#protsess>

Riigiplaani I planeerimine: 2028-2030

Euroopa Fondi eraldis Eestile 2028-2034	mld eur
Üldine eraldis (ühtekuuluvuspoliitika, ühine põllumajanduspoliitika, kalandus)	5,53
sh ÜPP sihtotstarbeline eraldis	1,59
Sisejulgeolek, piir, viisa, ränne	0,81
Sotsiaalne kliimafond (SKF)	0,143
Kokku	6,483
sh 14% sotsiaalseteks eesmärkideks	0,552
sh 43% kliima- ja keskkonnaeesmärkideks	2,378
Esmaseks sisustamiseks (sept 26): 75% eraldis (ilma SKF; 3,5% tehniline abi)	4,972*
Teine planeerimise etapp (märts 31): 15%	
Kolmas planeerimise etapp (2033): 10% (eeldusel, et enne 2031.a ei kasutata kriisi tarbeks 5%)	

*sh 1,53 mld sihtotstarbeline ÜPP (planeeritakse kohe 100%) – maha on arvatud 3,5% TA (tehniline abi)

Riigiplaani koostamise ajakava

RAMi praegune ettepanek jaotuseks (7.01 seisuga)

Riigiplaani erieesmärgid	Kavandatav eelarve osakaal / maht * 4,76 mld (v.a SKF) +/- 2%		Perioodi kogumaht ** 6,34 mld (v.a SKF) (kui jätkata 2031 samade osakaaludega)	Põhjendused
a) Kestliku jõukuse toetamine kõigis piirkondades (JDM, MKM, KLIM, REM, KAM, HTM, SOM, KUM, SIM, RAM, RK)	38%	1,81 mld	2,41 mld	Sisaldab väga laia teemaderingi paljudest poliitikavaldkondadest ning kõige arvukamalt katusmissioone (7), samuti kõiki digiarendusi . Osaliselt võimalused MFF 2.samba rahastuseks (TAI, tööstus, ühendused). 15 riigipõhisest soovitusel 8 tuleks adresseerida antud eesmärgi raames.
b) Kaitsevõime ja julgeoleku toetamine kõigis piirkondades (MKM, JDM, SIM, SOM, HTM, KLIM, REM, KAM, VÄM, RAM, RK)	14%	0,67 mld	0,89 mld	Kogu perioodi peale on sisejulgeolekuga seotud eraldi 810 mln, kuid selle alt ei saa rahastada kõiki kriisikindluse ja julgeolekuga seotud investeeringud (kriitiline energiataristu, elanikkonnakaitse) mistõttu on ettepanek lisada 80 mln. Osaliselt võimalused MFF 2. samba rahastuseks (ühendused)
c) Sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamine (HTM, SOM, REM, MKM, JDM, KUM, SIM, KLIM)	18%	0,86 mld	1,14 mld	Sisaldab laia teemaderingi ja 3 mahukat missiooni, lisaks on selle eesmärgiga seoses kõige mahukamalt riigipõhiseid soovitusi, mida riigiplaanis tuleb adresseerida. Rahastamisvõimalused MFF 2.samba rahastuseks praktiliselt puuduvad. 15 riigipõhisest soovitusel 6 tuleks adresseerida antud eesmärgi raames.
d) Elukvaliteedi säilitamine (REM, MKM, KLIM, HTM, SIM, KAM, KUM, RAM, RK)	28%	1,33 mld	1,78 mld	ÜPP-le ja kalandusele on kindlustatud sihtotstarbelisena 1,58 mld kogu perioodi peale, millele teeme ettepaneku lisada kogu perioodi peale 200 mln antud eesmärgi raames. Lisaks on REMil võimalik oma poliitikavaldkondadele täiendavat rahastust taotleda ka eesmärkide a ja b alt ning MFF 2.sambast (TAI, tööstus)
e) Põhiõiguste, demokraatia ja õigusriigi väärtuste tugevdamine (JDM, SIM, KUM, MKM, REM, HTM, SOM, RAM, RK)	2%	0,1 mld	0,13 mld	Sisaldab valdavalt pehmeid tegevusi kodanikuühiskonna ja haldusvõimekuse edendamiseks

MFF 2028+ Teadmuspõhise ja konkurentsivõimelise majanduse ja tööstuse arengureform

TEADMUSPÕHINE INNOVATSIOON JA TARK TÖÖSTUS (208.7 MEUR)

- ettevõtete TAI võimekuse kasvatamine läbi toetavate teenuste (34 mln)
- teadmumahukate investeeringute julgustamine, sh skaleerimine (153.7 mln)
- uute puhaste tehnoloogiate turulepääsu hõlbustamine (21 mln)

TÖÖSTUSE KONKURENTSIVÕIME KASVATAMINE (660 MEUR)

- juhtettevõtete programmi ellukutsumine (240 mln, arvestusega 8 vedurit)
- terviklik üle-Eestiline tööstusinvesteeringute toetusmeede (240 mln)
- globaalsetele eksportturgudele sisenemine ja rahvusvahelistumine (145 mln)
- tööstusalade taristu (35 mln) + tööstuse ja kaubanduse toimepidavus (18 mln)

ETTEVÕTETE DIGITALISEERITUS, AUTOMATISEERITUS, AI (175 MEUR)

- pakett digitaliseerituse, automatiseerituse, sh robotiseerimine toetamiseks (85 mln)
- ettevõtete halduskoormus, sh reaalamajanduse lahendused (40 mln)
- ettevõtete küberturvalisuse tagamine (NIS2, 50 mln)

ETTEVÕTLIKKUS JA VKE-de KONKURENTSIVÕIME (257 MEUR)

- ettevõtlikkus + VKE-d (sh starditoetus, iduettevõtlus, ettevõtlusteadlikkus) (117 mln)
- finantsinstrumendid (nt portfelliikäendus, regionaallaen, kapitalilaen, regionaallaen jm) (80 mln)
- kestlik turism (DMO-d, äriturism, andmeruum, kestlikkus) (60 mln)

Süvatehnoloogia iduettevõtluse võrgustik

Eesti riigi otsus suunata 12,6 miljonit eurot süvatehnoloogia iduettevõtluse võrgustiku käivitamiseks on teedrajav samm. See ei ole pelgalt järjekordne toetusmeede, vaid strateegiline investering Eesti majanduse uude mootorisse – teaduspõhisesse ettevõtlusesse.

- Eesmärk – kasvatada tugevaid teaduspõhiseid ettevõtteid, luua kõrgtehnoloogilisi töökohti ning tuua ettevõtlusesse riigi toel juba varajases faasis rohkem erasektori investeringuid.
- MKM rahastab 12,6 miljoni euroga 2026. a.
- Võrgustikku edendavad *Sparkup Tartu Teaduspark, Teadus- ja ärilinnak Tehnopol, Tallinna Tehnikaülikool, Tartu Ülikool ja Eesti Maaülikool.*

Tartu Ülikooli teadmussiirde võrgustiku näide

- **Eksperimentaalarenduse toetus** (aastane maht 400 000 EUR) – varajase faasi teadusidee arendamine (kogumaht 2 miljonit eurot). 2025. aastal 65 taotlust
- **sTARTUp Day** ja oselamine **Stage TWO** – üleeuroopalisel süvatehnoloogia
- **spin-off programm** – Interreg
- **UniTartu Ventures** – Tartu Ülikooli hargettevõtteid haldav fond